

TEMPERATURMÄTARE

SÅ SER SVENSKA FÖRETAG OCH LÄROSÄTEN PÅ UTBYTET MED KINA

Sammanfattning

- Kinas och Sveriges officiella relation har blivit allt mer ansträngd de senaste åren. Förläggaren Gui Minhais öde, den nyligen avgångne ambassadören Gui Congyous utfall mot svenska medier och Post- och telestyrelsens stopp för Huawei i 5G-utbyggnaden har bidragit till växande spänningar länderna emellan.
- Svenska företag och lärosäten har alltjämt ett omfattande utbyte med Kina, samtidigt som de också påverkas av ökande politiska motsättningar. Ett exempel på detta är den bojkott som klädföretaget H&M utsattes för i början av 2021.
- I den här rapporten har företrädare från ett mindre urval svenska företag och lärosäten intervjuats för att ge sin syn på sina förhållanden till Kina, och i vilken utsträckning de påverkas av den politiska situationen.
- Det som framkommer i intervjuerna är att flera företag och lärosäten befinner sig i en omorienteringsfas vad gäller sitt utbyte med Kina, och att några har börjat ta steg för att bättre skydda sin verksamhet och sina medarbetare i relation till kinesiska intressen. Samtidigt tror många att deras eget engagemang i Kina inte kommer att minska, dels till följd av den kinesiska marknadens storlek och dels på grund av att de sakkunskaper som finns där i flera fall är unika.

Anna Rennéus Guthrie är journalist, skribent och redaktör på Tidningen Näringslivet. Hon har en fil. kand. i litteraturvetenskap från Stockholms universitet, har läst religionsvetenskap och historia vid University of Edinburgh och har studerat en masterutbildning i internationell journalistik vid Södertörns högskola.

Inledning

Det svenska forsknings- och näringslivsutbytet med Kina har ökat i storlek och betydelse. Samtidigt har relationen länderna emellan prövats på senare tid, inte minst mot bakgrund av säkerhetspolitiska överväganden. Allt fler anser att Sverige ska vara försiktigt med att släppa in kinesiska intressen i sårbara delar av samhället.

Hur resonerar de som leder och arbetar i verksamheter som har nära kontakter med Kina? I vilken riktning håller den svensk-kinesiska relationen på att utvecklas?

Bakgrund

Kinas och Sveriges officiella relation har naggats i kanten av en längre tids slitningar. Under de senaste åren har detta tagit sig allt tydligare uttryck, inte minst i den politiska retoriken. Det handlar både om så kallade mjuka och hårda frågor.

Till den första kategorin hör det som kretsar kring mänskliga rättigheter och kränkningar av desamma, där den svenska medborgaren Gui Minhais öde stått i fokus. Den andra delen handlar om ekonomi.

Som en handelsberoende nation med många företag verksamma på världsmarknaden har Sverige präglats av stormakternas turbulenta handelsrelationer. För Sveriges del har relationen till Kina framför allt påverkats av ett större ekonomiskt utbyte länderna emellan i form av enskilda bolagsaffärer liksom stora kinesiska investeringar i Sverige, inte minst Geelys investeringar i Volvo Cars som i skrivande stund är på väg att noteras på Stockholmsbörsen.¹ Då kinesisk lagstiftning från 2014 och 2017 innebär att såväl kinesiska medborgare som företag har en skyldighet att rapportera sådant som är av intresse för staten har också frågeställningar kring kinesiska företags oberoende lyfts allt oftare i en svensk kontext.²

1 Lundin, Kim, "Trots kraftiga nedgången: Sverige topp tre på Kinas köplista", Dagens Industri, 15/1-20.

2 Reuters, "China passes tough new intelligence law", 27/6-17.

”Frågeställningar kring kinesiska företags oberoende lyfts allt oftare i en svensk kontext.

I närtid har synen på kinesiskt ägande och företag i Sverige aktualiserats genom utbyggnaden av det svenska 5G-nätet. I samband med detta har de kinesiskt ägda telekomföretagen Huawei och ZTE:s roll ifrågasatts ur ett säkerhetsperspektiv, och i juni 2021 avlog Förvaltningsdomstolen Huaweis överklagan mot att Post- och telestyrelsen förbjöd företagets produkter i centrala funktioner i svenska 5G-nät.³ I början av oktober lämnade Huawei in en överklagan till kammarrätten.⁴

Samtidigt har Sverige och Kina under många år haft en allt närmare relation, inte minst sett till affärsutbytet och mängden kinesiska investeringar i Sverige.⁵ Att Huawei även ingår i forskningssamarbeten med svenska högskolor och företag sedan flera år tillbaka gör just det fallet särskilt intressant.⁶

Den svenska debatten har också gästats av en aktiv officiell kinesisk röst – den nyligen avgångne ambassadören Gui Congyou – som öppet kritiserat svenska medier för att ljuga och lägga sig i kinesiska interna angelägenheter. Även enskilda redaktioner och flertalet svenska journalister har uppvakts direkt av den kinesiska ambassaden.⁷

Den svensk-kinesiska affärsrelationen har komplicerats ytterligare av kinesiska repressalier mot flertalet väster-

3 Förvaltningsrätten i Stockholm, "Förvaltningsrätten avslår Huaweis yrkande om inhibition av villkor i PTS beslut om 5G-tillstånd", 22/6-21.

4 Johansson, Sara, "Huawei överklagar 5G-dom och kräver bevis", Dagens Juridik, 1/10-21.

5 Hellström, Jerker, Almén, Oscar & Englund, Johan, "Kinesiska bolagsförvärv i Sverige: en kartläggning", FOI, 28/11-19.

6 IT-kanalen, "Huawei har utsetts till ett av de mest innovativa företagen i världen", 26/6-20.

7 Oksanen, Patrik, "Kinas attacker för att tysta kritiker", Frivärld, 2/2-20, samt. Oksanen, Patrik & Lehto, Jesper, "Draken som bytte taktik", Frivärld, 30/8-21

ländska företag med verksamhet i Kina – däribland det svenska klädföretaget H&M vars app plockats bort från Huawei och Xiaomis mobiltelefoner, raderats från sökkappar och karttjänster samt blockerats av Kinas största e-handelsplattform. Detta efter att företaget uttalat sig om rapporter om tvångsarbete i Xinjiang och därefter motsatt sig bomullsköp från provinsen. Det var dock först i samband med att sociala medie-plattformar i Kina spred en kinesisk översättning av H&M-nyheten som bollen sattes i rullning.⁸

I denna översikt har jag intervjuat representanter för ett urval av svenska företag med verksamhet i och utbyte med Kina liksom nyckelpersoner från större svenska (privata respektive statligt finansierade) lärosäten med forsknings-samarbeten och studentutbyten med Kina. Avsikten är att ta reda på om och hur svenska företag och universitet/högskolor påverkas av den allt mer ansträngda politiska relationen länderna emellan.

Hur ser de på framtiden? Kommer affärsrelationerna respektive forskningssamarbetena med Kina fortsätta att

⁸ Wu, Xiahuanqing, "Chinese social media campaign leads to boycott of H&M and other brands over Xinjiang controversy", Euronews, 26/3-21.

fördjupas? Har de påverkats av den politiska situationen och omvärldsförändringarna där Kina tagit en mer framträdande och gränsöverskridande position, och i så fall på vilka sätt?

Här är några exempel på frågor som samtalen har utgått ifrån:

- Hur påverkas er verksamhet av omvärldssituationen och en mer ansträngd relation mellan Sverige och Kina?
- Agerar ni annorlunda i dag jämfört med för 5–10 år sedan? På vilket sätt?
- Vilken roll spelar det politiska klimatet för möjligheterna att verka i Kina och/eller ha ett affärs-/forskningsutbyte med Kina?
- Hur ser ni på möjligheterna att fortsätta verka i och med Kina/kinesiska affärsintressen? Vilka hinder finns?
- Tror du att ni har ett större eller mindre engagemang i/med Kina i framtiden? Varför/varför inte?

Metod

Urvalet av de intervjuade har skett utifrån en ambition att skildra företag med olika verksamhetsområden, i olika storlekar samt tillhörande olika ägarsfärer. På samma sätt har urvalet av lärosäten gjorts utifrån en målsättning att skapa bredd och därmed relevans.

Samtalen har skett per telefon, och ofta har dessa föregåtts av en tidigare mejlkontakt där syfte och frågeställningar redovisats.

Resultatet av samtalen är sammanfattade i teman. Det finns likheter och skillnader mellan hur företagen och lärosätena resonerar kring frågeställningarna, och det är utifrån dessa likheter respektive skillnader som materialet struktureras.

Obalanser i forskningssamarbeten

De intervjuade svenska lärosätena beskriver att de har börjat titta på frågan kring framtiden med Kina, men att de ännu inte har några tydliga svar på frågan om hur de kommer att förhålla sig framöver. De beskriver det som att de har blivit mer indragna i problem som hittills befunnit sig på en politisk nivå.

För svenska lärosäten spänner utbytet med Kina från allt ifrån studentutbyten till regelrätta forskningssamarbeten med näringslivskoppling. Det finns också en mängd mindre formellt uttalade samarbeten på individ-till-individ-nivå, eller på institutionsnivå med kluster av forskare. Det gör det svårt att centralt – från till exempel rektorshåll – överblicka omfattningen av det aktuella svensk-kinesiska utbytet.

Ett problem som uppstått på senare tid, enligt ett av de intervjuade lärosätena, är att vissa samarbeten utvecklats till att få en övervikt av kinesiska resurser, vilket skapar en "obalans" i forskningssamarbeten. Lärosätet beskriver en situation där ett forskningsprojekt utgjordes till 95 procent av kinesiska resurser. Det har medfört att man mer noggrant uppmärksammar resursfördelningen i nya projekt för att motverka att liknande situationer uppstår. Ett annat lärosäte beskriver det som att samarbeten med kinesiska aktörer dämpats under de senaste åren på grund av debatten som pågår om kinesiskt inflytande.

Ett lärosäte menar att en större "jämbördighet" i utbytet med kinesiska högskolor är att eftersträva. Med det menar man att det vore önskvärt att svenska politiker arbetar för att det ska råda lika villkor mellan svenska aktörer som verkar i Kina och kinesiska intressen som verkar i Sverige. Vägen genom EU – som den svenska politiken tycks förlita sig på i relationen till Kina enligt exempelvis regeringens Kinastrategi – är förmodligen en "klok väg", enligt samma person.

Från kinesiskt håll finns det alltså ett stort och växande

”Svenska politiker borde arbeta för att det ska råda lika villkor mellan svenska aktörer som verkar i Kina och kinesiska intressen som verkar i Sverige.

intresse för samarbeten, beskriver en nyckelperson i ledningsfunktionen vid ett större lärosäte. Erbjudanden om nya samarbeten strömmar in till högskolan: "Hade vi bara velat så hade vi kunnat hoppa på både det ena och andra. Även de mindre välrenommerade kinesiska universiteten är väldigt på om att starta samarbeten."

En vanlig beskrivning är att man som svenskt lärosäte blivit mer försiktigt, samtidigt som man prioriterar de samarbeten som anses kritiska. "Vårt engagemang just nu innebär färre men djupare samarbeten", menar en av de som intervjuats och pekar på att lärosätet har 15–20 kinesiska universitet som de samverkar med.

"Kina är extremt viktig för hela forskarvärlden", säger en rektor när hen beskriver hur viktig den egna relationen till Kina är.

Fler ser över säkerheten

"Att bojkotta samarbete är inget alternativ", säger en av de intervjuade efter att ha redogjort för skillnader i etik och demokratisyn mellan det svenska och kinesiska samhället. Även här lyfts vikten av att kunna påverka värderingar genom den akademiska plattformen.

Samtidigt har detta lärosäte nyligen vidtagit åtgärder för att se till att man som högskola och forskningsmiljö agerar säkert i kontakten med just ett land som Kina och har även tillsatt en geopolitisk expertgrupp som ska fungera rådgivande framöver. Initiativet – som har uppkommit mot bakgrund av det nya omvärldsläget – är dock alltså i sin linda. Ett annat lärosäte beskriver ett liknande fokus i ett samarbete med två andra lärosäten som handlar om att utforma riktlinjer och rutiner för samarbeten med Kina.

”Den offentliga debatten har skärpt universitetens egen uppmärksamhet. Inom vissa områden, som för-svar och säkerhet, kan man inte samarbeta.

Vid dessa lärosäten finns alltså flera verksamma kinesiska professorer och akademiker med forskningsansvar. Lärosätena kan eller gör inte säkerhetsgranskningar inför antagningar av studenter och personal. Rekryteringar sker endast utifrån studieförmåga och meriter. Här förlitar man sig på att myndigheter som Migrationsverket och Säkerhetspolisen gör säkerhetsbedömningar av utländska akademiker som kommer till Sverige. Som högskola kan man göra en ”snabbkoll” berättar en företrädare för ett större lärosäte, för att utesluta att det inte finns uppenbara kopplingar mellan till exempel en ansökande doktorand och den kinesiska militären. Däremot händer det att lärosätet kan ”hitta på skäl” för att inte rekrytera någon som de själva bedömer kan utgöra en säkerhetsrisk. Men detta är alltså efter vad som beskrivs som en ”ganska grov granskning”, och därmed inser man att man också kommer kunna missa potentiella säkerhetshot.

Den offentliga debatten som pågår har skärpt universitetens egen uppmärksamhet. Inom vissa områden, som för-svar och säkerhet, kan man inte samarbeta, slår en person fast, liksom inom några andra områden men då av ”konkurrensmässiga skäl”.

Just nu diskuteras exempelvis frågan om säkerheten för de egna utskickade studenterna som finns i Hongkong. Ett förändrat säkerhetsläge där kan påverka hur man behöver agera från lärosätets sida.

Ett annat lärosäte pekar på att även om man inte direkt befinner sig inom ett område där innovationsstölden är som störst så behöver man kontinuerligt hantera problematiken med cyberattacker på de egna hemsidorna från bland annat kinesiskt håll. ”Det är många länder som önskar ta del av information” beskriver en rektor.

Samtidigt som ett av de intervjuade lärosätenas studentgrupp från kinesiska universitet har ökat under åren så pekar de på att storleken procentuellt sett är relativt liten, omkring 4,5 procent. Det kan jämföras med ett land som Storbritannien, där uppemot 15 procent av studenterna är från Kina.

Svenska värderingar?

Akademien beskrivs återkommande av lärosätena som en plattform för att utveckla demokrati och att påverka värderingarna hos de individer och akademiska miljöer man står i kontakt med, samtidigt som ansvaret för detsamma inte vilar på svenska universitet: ”Det är viktigt att detta diskuteras på en övergripande nivå.” En rektor lyfter ”ansvarsfull internationalisering” som ett sätt för svenska intressen att arbeta för demokratiska värderingar.

Mer gemensamma samtal om strategier i förhållande till Kina efterlyses av de som är verksamma i Kina, framför allt av de intervjuade inom akademien. En svensk person, som både rådgiver storföretag och själv är forskare, pekar på hur det finns två tydliga läger i Sverige när det kommer till den svensk-kinesiska relationen. Den ena gruppen är uttalat kritisk mot svenskt engagemang med Kina och vill begränsa utbytet, medan den andra gruppen tvärtom vill utveckla kontakten och ser Kina som en viktig handelspartner. Dessa två grupper skulle behöva kommunicera mer med varandra, anser hen.

Samma person menar också att idén om att svenska företag och intressen skulle bidra till mer demokrati i ett land som Kina i sig är falsk. ”Det finns ingen evidens att [Sverige] har bidragit till mer demokrati i forna Sovjet eller Chile genom vårt tidigare utbyte med dessa länder.” Varför skulle ett svenskt företag lägga sig i det inhemska, frågar hen sig.

Enligt hen är det mest tyckare i media som trissar upp stämningen utan att ta hänsyn till verkligheten: ”Det är inte rimligt att tro att storföretag ska leda demokratiutvecklingen i ett annat land.”

Andras problem – inte våra

De intervjuade företagen ser inte att det egna engagemanget i Kina kommer att minska framöver, snarare tvärtom. Argumenten som lyfts för bibehållen eller ökad närvaro är flera. Dels Kinas och Asiens betydelse på världsmarknaden, men också sakkunskaperna som i dag finns i Kina, som inom några områden beskrivs som ”unika”.

En av de intervjuade menar att kompetensen som finns inom tillverkning inte går att hitta i Europa. Av konkurrensskäl är det därför omöjligt att tänka bort Kina. Ett företag som inte har tillverkning men försäljning i Kina menar att de tar intryck av debatten och rapporteringar kring förtryck av uigurerna, men ännu inte har agerat på informationen. De utesluter dock inte att det kan komma ett annat läge där man känner ett behov av att ”markera på något sätt”. Ett annat större svenskt – och i sammanhanget uppmärksammat – företag med tillverkning och stor närvaro i Kina avböjer att låta sig intervjuas i ämnet.

Ett återkommande svar från både företag och lärosäten är att just deras verksamhet, nisch eller bransch inte är utsatt för de komplikationer eller effekter som uppstår i en mer turbulent relation till Kina. Till exempel säger ett lärosäte att deras forskare inte utsätts för press på det sättet som andra forskare kan råka ut för: ”Vår forskning är inte känslig på det sättet som humanistisk forskning är.”

En företagsrepresentant beskriver på ett liknande sätt hur ”vår bransch är ett undantag” och pekar på hur andra företag inom andra domäner troligen är mer utsatta än den egna. Ett annat företag beskriver på liknande sätt att de inte uppfattas som tydligt svenska.

Däremot vittnar ett av de intervjuade företagen om hur de på senare tid behövt vara mer uppmärksamma på hur gemensamma projekt närliggande den kinesiska statens intressen tas vidare i kommunikationen. Det har hänt att formuleringar som lyfter den kinesiska regeringens förträfflighet ”smyger sig in” i skrivningar om företaget i

”Ett återkommande svar från både företag och lärosäten är att just deras verksamhet, nisch eller branch inte är utsatt.

den externa kommunikationen på kinesiska. Det är helt i sin ordning att det återges så på kinesiska för en kinesisk målgrupp, men är inte acceptabelt för företaget i texter på andra språk, enligt talespersonen. Dessa typer av händelser måste fler svenska företag vara uppmärksamma på, menar hen.

Två av företagen beskriver hur den egna ledningen på plats i Kina numera, till skillnad från tidigare, är kinesisk. Det har inneburit att det blivit lättare att hantera kulturkrockar och att kunna läsa av de politiska förutsättningarna för att verka som utländskt företag i Kina. Företagen vittnar om att det finns en generell förändring i hur västerlänningar betraktas, men uppfattar det inte som att det finns någon särskild negativ föreställning kopplad direkt till det svenska eller Sverige, men en mer allmän negativ bild av västerländska. Ett företag beskriver det som att det finns en negativ syn på det amerikanska, vilken man som utländskt engelskspråkigt företag kan riskera att kopplas samman med.

Ett annat stort företag uppger att trots att diskussionen finns kring potentiella bojkotter mot svenska företag så uppfattar man risken just nu som låg, särskilt då man inte är ett konsumentföretag. Samma företag har under senare tid snarare stärkt sin närvaro i Kina och ser hur den pågående pandemin kan gynna den egna branschen när Kina är på väg ut ur krisen.

Den större geopolitiska risken finns fortfarande mellan USA och Kina, hävdar flera av de intervjuade. Den svenska relationen till Kina blir därmed sekundär. Flera anser sig också vara ”brandade” som något annat än ett svenskt företag. I något fall upplever man – till skillnad från det företag som kunde uppfattas som amerikanskt – att man ses som ett inhemskt företag. Samma företag tror att en större risk

”Företagen ser det som självklart att Kina fortsätter att utvecklas och även utgör avgörande konkurrens framöver.

är att förutsättningarna att verka i Kina förändras indirekt genom att USA begränsar sitt utbyte med Kina och även utövar påtryckningar för att andra länder ska göra detsamma. Ett globalt företag kan då behöva välja sida.

Ett annat företag säger sig titta på andra alternativ på inköpsidan. Det beskrivs som en väldigt känslig situation, då relationerna med underleverantörerna ofta sträcker sig över lång tid. I detta läge uppstår nya möjligheter för icke-kinesiska underleverantörer som nu kan försöka konkurrera på ett annat sätt, menar talespersonen.

Företagen ser det som självklart att Kina fortsätter att utvecklas och även utgör avgörande konkurrens framöver. Beroende på vilket område man verkar inom ser man olika risker relaterat till produkter och innovation. Dataintegritet kopplat till produktutveckling är ett område som lyfts som svårarbetat i Kina. ”Man kan ju inte bara plugga in ett sådant [AI] system i Kina, framför allt inte om det kommer krav från USA på ’rena system’”, säger en företagsrepresentant.

Samtidigt som det oftast är företagen som hamnar i skottgluggen när politiska konflikter eller påtryckningar trappas upp befinner sig universiteten och företagen ofta i överlappande kretslopp.

Ett av de områden där Kina är världsledande är telekommunikation. När Sverige valt att utesluta Huawei från 5G-utbyggnaden har det förändrat affärsrelationen. Många rötter löper dessutom mellan företag och forskning, och de resurser som tilldelas forskare och forskningsområden knutna till Huawei berörs därmed också. Detta är känsligt för svenska lärosäten som tilldelats stora forskningssummor från Huawei och/eller till forskare knutna till företagets forskning. Det är heller inte särskilt länge

sedan samma företag som i dag betraktas som ett möjligt säkerhetshot i Sverige välkomnades med öppen famn.⁹

Företagen som intervjuats har olika strategier för sin närvaro i Kina och liksom för andra utländska företag finns – beroende på bransch och verksamhet – stundom krav på partnerskap för att kunna verka i landet. Det är genom en lokal partner som företag, särskilt de som inte funnits länge på den kinesiska marknaden, kan få orientering, råd och information om vad som för stunden gäller för deras verksamhetsområde. Ett partnerbolag svarar ofta för hantering av kulturella och en mängd ”mjukare” frågor utöver de rent lagliga och formella. En sådan partner tillfrågas till exempel i samband med omvärldshändelser som bojkotten av H&M: ”Hur påverkar det vårt företag?”.

Ett företag menar att det främst är enskilda varumärken som löper risk att utsättas för dylik behandling i den kinesiska kontexten. Någon som sökt svar från partnern om just hur bojkotten mot H&M kan påverka det egna företaget spekulerar att det handlar om ”hur svenskt företaget uppfattas som”. En annan menar att det snarare är vilka associationer i övrigt som finns som avgör om varumärket är sårbart. Starka svenska varumärken behöver inte nödvändigtvis löpa en större risk att utsättas för exempelvis bojkotter. De som är populära i det kinesiska konsumentmedvetandet kan tvärtom vara skyddade från att dras med i hämndaktioner. ”Bojkotten mot H&M har inte påverkat oss” säger flera av företagen, utan att samtliga besvarat just den frågan. På längre sikt ser man dock en risk för fler liknande bojkotter.

De utmaningar som nämns som större huvudbryn är de ojämlika förhållandena på den kinesiska marknaden. Svårigheterna kring joint venture-regler och otydlighet kring vem som bestämmer lyfts här, liksom möjligheterna att konkurrera med statsägda företag. Investeringsavtalet

⁹ Huawei Sverige, ”Huawei söker Sveriges telekomtalanger”, 29/4-14.

mellan EU och Kina (Comprehensive Agreement on Investment, CAI), som Europaparlamentet i skrivande stund motsätter sig så länge kinesiska sanktioner mot EU-medborgare ligger kvar, beskrivs som ”ett litet steg på vägen mot mer jämna förhållanden”.

Avslutande diskussion

Den svensk-kinesiska relationen är under omprövning, men hur den kommer att utvecklas är svårt att sia om. Den turbulens som råder kring såväl den politiska som affärs-mässiga relationen länderna emellan må ännu främst vara synlig i den mediala sfären, men samtidigt innebär till exempel aviserade begränsningar för kinesiska telekombolag i Sverige en risk för svenska aktörer i Kina.

Parallellt med de ekonomiska- och säkerhetspolitiska intressena löper en värderingskonflikt som blivit allt snäringare att lösa ut. Hur kan Sverige motivera fördjupade relationer med ett land som bryter så kraftigt mot den syn på mänskliga rättigheter och etik som Sverige vill förknippas med? Och hur kan närings- och säkerhetspolitikens stundom motstridiga intressen bäst tas tillvara i relation till en stat som Kina?

De svenska lärosäten och företag som intervjuats i denna skrift uppger att de befinner sig i vad som kan beskrivas som en omorienteringsfas i sina respektive förhållanden till Kina. Både företag och lärosäten anser att de behöver rusta sig bättre i relation till kinesiska intressen för att skydda sin verksamhet och även sina medarbetare, och har i några fall även tagit steg för att påbörja ett sådant arbete. Samtidigt beskriver man sig som beroende av vad politiken gör och inte minst av myndigheternas proaktiva arbete.

Man menar att man som svenskt lärosäte kan påverka kinesiska partners i viss utsträckning – till exempel genom att trycka på demokratiska värderingar som en del i samarbeten – och anser på några håll att akademiska miljöer är unika på det sättet att man verkar positivt och stabiliserande med sin närvaro.

”Alla är i Kina för att det är en så stor marknad. Vi vill kunna växa och det råder en väldigt tuff konkurrens både från kinesiskt och annat håll”, säger ett företag som pekar ut den statsunderstödda stältillverkningen som påverkar prisnivån i Europa som ett bidragande problem.

De aktuella företagen å sin sida anser sig inte ha samma möjligheter eller skyldigheter att påverka den övergripande relationen och balansen mellan svenska respektive kinesiska intressen. Man beskriver verksamheten i och kontakten med Kina som att man vill komma in för att lära, växa som företag och vidga sin marknad, men utan att för den skull förvänta sig kunna förändra på plats eller vara delaktig i en övergripande svensk-kinesisk relation. Samtidigt är företagen anpassningsbara, eftersom det krävs för att kunna göra affärer i landet. Man upplever inte genomgående att det har blivit svårare att vara svensk i Kina även om det finns en allmän vag känsla av att det är svårare att vara utlänning (västerlänning) i Kina i dag jämfört med för tio år sedan, och beskriver stundom den konfliktyta som finns återgiven i media som till del förstörad och verklighetsfrånvärd. Samtidigt har medvetenheten ökat på grund av den svenska samhällsdebatten om Kina, och det anspråk som Kina gör på att bli världsledande på många områden påverkar företagen direkt.

När de olika aktörerna blickar framåt i tiden tror de sammantaget på ett motsvarande utbyte och engagemang med Kina som det de har i dag. Medan en aktör spår ett smalare utbyte och en annan nämner en diskussion om alternativ, är det ändå ett fördjupat samarbete som framför allt lyfts fram. Övriga intervjupersoner spår samma nivå av engagemang som i dag, och/eller ett fördjupat och även utökat sådant. Motiveringen till detta finns i beskrivningen av Kina som en växande marknad, liksom en ökad kvalitet som producentland samt dess nya normerande ställning globalt. Det framstår som att både företag och lärosäten, även om de förra i vissa avseenden är mer fria än de senare, är intresserade av bredare samtal kring frågeställningar som rör Kina.